

01 września 2025r.

EDUKACJA DLA BEZPIECZEŃSTWA

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Rozumienie istoty bezpieczeństwa państwa.
- II. Przygotowanie uczniów do działań w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (katastrof i wypadków masowych).
- III. Kształtowanie umiejętności z zakresu podstaw pierwszej pomocy.
- IV. Kształtowanie postaw obronnych.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Bezpieczeństwo państwa.

Uczeń:

- 1) zna i charakteryzuje podstawowe pojęcia związane z bezpieczeństwem państwa, rozumie istotę problemu bezpieczeństwa; wymienia składniki bezpieczeństwa państwa;
- 2) jest zorientowany w geopolitycznych uwarunkowaniach bezpieczeństwa, wynikających z położenia Polski;
- 3) zna i przedstawia rolę organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski.

II. Działania w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (katastrof i wypadków masowych).

Uczeń:

- 1) wymienia przykłady nadzwyczajnych zagrożeń (pochodzenia naturalnego i wywołane przez człowieka);
- 2) wymienia zasady ostrzegania ludności o zagrożeniach; rozróżnia poszczególne sygnały alarmowe i środki alarmowe; omawia zasady właściwego zachowania się w razie uruchomienia sygnałów alarmowych;
- 3) przedstawia obowiązki ludności w sytuacjach wymagających ewakuacji;
- 4) omawia rolę różnych służb i innych podmiotów, uzasadnia znaczenie bezwzględnego stosowania się do ich zaleceń;
- 5) wymienia przykłady zagrożeń środowiskowych, w tym zna zasady postępowania w razie: pożaru, wypadku komunikacyjnego, zagrożenia powodzią, intensywnej śnieżycy, uwolnienia niebezpiecznych środków chemicznych, zdarzenia terrorystycznego.

III. Podstawy pierwszej pomocy.

Uczeń:

- 1) rozumie znaczenie podejmowania działań z zakresu udzielania pierwszej pomocy przez świadka zdarzenia oraz przedstawia jego rolę;
- 2) zna zasady bezpiecznego postępowania w miejscu zdarzenia, w tym:
 - a) unikania narażania własnego zdrowia,
 - b) oceniania własnych możliwości,

- c) rozpoznawania potencjalnych źródeł zagrożenia w kontakcie z poszkodowanym,
 - d) wskazywania sposobu zabezpieczenia się przed zakażeniem w kontakcie z krwią i płynami ustrojowymi, stosowania uniwersalnych środków ochrony osobistej;
- 3) podaje przykłady zagrożeń w środowisku domowym, ulicznym, wodnym, w przestrzeniach podziemnych, w lasach;
- 4) przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć;
- 5) potrafi rozpoznać osobę w stanie zagrożenia życia:
- a) wyjaśnia pojęcie „stan zagrożenia życia”,
 - b) wskazuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenie stanu zdrowia lub zagrożenia życia,
 - c) wyjaśnia rolę układu nerwowego, układu krążenia i układu oddechowego w utrzymywaniu podstawowych funkcji życiowych;
- 6) wie, jak prawidłowo wezwać pomoc:
- a) wymienia nazwy służb ratunkowych i podaje ich numery alarmowe,
 - b) wskazuje, kiedy wezwać pomoc i w jaki sposób przekazać informacje o zdarzeniu;
- 7) podaje przykład aplikacji na telefon komórkowy wspierającej udzielanie pierwszej pomocy;
- 8) zna zasady postępowania z osobą nieprzytomną:
- a) wymienia objawy utraty przytomności,
 - b) ocenia przytomność poszkodowanego,
 - c) ocenia czynność oddychania u osoby nieprzytomnej (trzema zmysłami, przez okres do 10 sekund),
 - d) wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej,
 - e) udrażnia drogi oddechowe rękoczynem czoło–żuchwa,
 - f) układa osobę nieprzytomną w pozycji bocznej bezpiecznej,
 - g) zapewnia osobie nieprzytomnej komfort termiczny;
- 9) systematycznie ponawia ocenę oddychania u osoby nieprzytomnej;
- 10) zna i wykonuje podstawowe czynności resuscytacji krążeniowo-oddechowej:
- a) wyjaśnia pojęcie „nagłe zatrzymanie krążenia”; wymienia jego oznaki,
 - b) wymienia warunki i czynniki zapewniające resuscytację wysokiej jakości,
 - c) omawia uniwersalny algorytm w nagłym zatrzymaniu krążenia,
 - d) wykonuje na manekinie uciski klatki piersiowej i sztuczne oddychanie samodzielnie i we współpracy z drugą osobą,
 - e) opisuje zastosowanie automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) oraz wskazuje na jego znaczenie dla zwiększenia skuteczności akcji resuscytacyjnej;
- 11) wykonuje podstawowe czynności pierwszej pomocy w zadławieniu:
- a) wyjaśnia pojęcie i mechanizm zadławienia,
 - b) omawia schemat postępowania w przypadku zadławienia,
 - c) wykonuje na manekinie rękoczyny ratunkowe w przypadku zadławienia,

- d) wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci;
- 12) zna wyposażenie apteczki pierwszej pomocy: wymienia przedmioty, jakie powinny znaleźć się w apteczce domowej, samochodowej, przygotowanej na wyprawę turystyczną;
- 13) zna zasady pierwszej pomocy w urazach kończyn:
- a) wyjaśnia pojęcia: rana, krwotok,
 - b) wykonuje opatrunek osłaniający na ranę w obrębie kończyny,
 - c) wyjaśnia, jak rozpoznać krwotok zewnętrzny,
 - d) wykonuje opatrunek uciskowy,
 - e) bezpiecznie zdejmuje rękawiczki ochronne,
 - f) wyjaśnia pojęcie: złamanie,
 - g) stosuje zasady unieruchamiania doraźnego kości i stawów,
 - h) wymienia przykłady zapobiegania urazom w sporcie, w domu, w pracy;
- 14) rozumie, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w oparzeniach:
- a) wyjaśnia pojęcie „oparzenie”,
 - b) omawia zasady postępowania w przypadku oparzenia termicznego,
 - c) demonstruje metodę chłodzenia w przypadku oparzenia kończyny,
 - d) wymienia przykłady zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci.

IV. Terenoznawstwo- kształtowanie postaw obronnych

Uczeń:

- 1) orientuje się w terenie według:
- a) położenia Słońca, Gwiazdy Polarnej, charakterystycznych przedmiotów terenowych (natura/ budowle)
 - b) określa przybliżoną odległość przebytej drogi na podstawie parokroków lub upływającego czasu marszu
 - c) wyznacza kierunki stron świata przy pomocy kompasu/busoli
 - d) wyznacza kierunki stron świata przy pomocy GPS
 - e) umie zorientować mapę i wskazać na niej własne miejsce stania
 - f) umie zaplanować i obliczyć drogę marszu (czas, odległość)
- 2) cyberbezpieczeństwo w wymiarze wojskowym

Uczeń:

- a) wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberbezpieczeństwo
- b) opisuje miejsce cyberbezpieczeństwa w systemie bezpieczeństwa państwa
- c) wymienia główne zagrożenia dla cyberbezpieczeństwo
- d) proponuje efektywne sposoby zapobiegania atakom na cyberbezpieczeństwo i minimalizacji ich skutków
- e) opisuje zadania Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni
- f) opisuje przykłady ataków na cyberbezpieczeństwo

3) Przygotowanie do szkolenia strzeleckiego

- a) zasada BLOS (broń/ lufa/ otoczenie/ spust)
- b) wylicza zasady bezpiecznego posługiwania się bronią strzelecką (odpięcie magazynka, brak kontaktu ze spustem, przeładowanie, lufa skierowana w bezpieczne miejsce, strzał kontrolny, wskaźnik bezpieczeństwa, pudełko – futerał transportowy lub kabura)
- c) rozumie zasady efektywnego posługiwania się bronią strzelecką
- d) identyfikuje podstawowe części składowe broni:
 - krótkiej – pistolet/ rewolwer
 - długiej – karabin
 - śrutowej – strzelba
- e) opisuje ułożenie ciała w podstawowych postawach strzeleckich (zależnie od dyscypliny i konkurencji)
- f) opisuje zasady zgrywania podstawowych rodzajów przyrządów celowniczych (otwarte, zamknięte, optyczne)
- g) prawidłowo składa się do strzału, reguluje oddech i ściąga język spustowy

4) Powtórzenie materiału z zakresu kształtowania postaw obronnych

Uczeń:

- a) łączy logicznie poszczególne zagadnienia w ciąg przyczynowo-skutkowy
- b) dostrzega słabe i mocne strony proponowanych rozwiązań
- c) proponuje własne – alternatywne – rozwiązania
- d) sprawnie operuje poznanym słownictwem
- e) trafnie argumentuje
- f) dysponuje wiedzą pozapodręcznikową
- g) rozwija swoje zainteresowania w zakresie przedmiotu

Warunki i sposób realizacji

Niezwykle istotne jest, aby w trakcie nauczania przedmiotu koncentrować się na kluczowych problemach, szczególnie w aspekcie praktycznym, poświęcając im najwięcej czasu.

W ramach realizacji celu „Rozumienie istoty bezpieczeństwa państwa” ważne jest, aby korzystać z pomocy multimedialnych, które przybliżą uczniom istotę bezpieczeństwa i charakterystykę jego zagrożeń. Zajęcia w tym przypadku powinny też być wspomagane wizytami w instytucjach państwowych, stojących na straży bezpieczeństwa. Istotne znaczenie w rozwoju młodzieży ma wychowanie mające na celu kształtowanie postawy patriotycznej oraz poczucia odpowiedzialności za dorobek minionych pokoleń.

Zajęcia związane z celem „Przygotowanie uczniów do działań w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (katastrof i wypadków masowych)” powinny obejmować udział uczniów w symulacji ewakuacji szkoły. Uczniów należy wdrażać do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych, wskazując, w jaki sposób uzyskać pomoc od osób godnych zaufania i służb ratunkowych.

Na zajęciach związanych z celem „Kształtowanie umiejętności z zakresu podstaw pierwszej pomocy”, należy zwrócić szczególną uwagę na wykształcenie umiejętności praktycznych, szczególnie rozpoznawania niebezpieczeństw i właściwego reagowania na nie. Istotne jest też kształtowanie poczucia odpowiedzialności za jakość udzielonej pierwszej pomocy. Uczeń, który zaczyna realizację zajęć z zakresu pierwszej pomocy, powinien być należycie przygotowany już w klasach młodszych do reagowania na nagły wypadek.

Niezbędne są pomoce dydaktyczne do skutecznego nauczania podstaw pierwszej pomocy. Do sprzętu pożądanego zaliczyć należy fantom do nauki resuscytacji krążeniowo-oddechowej z obniżoną siłą ucisku klatki piersiowej, apteczkę, tablice lub plansze dydaktyczne. Do materiałów szkoleniowych zaliczyć należy maseczki do wentylacji, płyny dezynfekcyjne, gazy opatrunkowe, bandaże, chusty trójkątne itp.

Na zajęciach związanych z celem „Kształtowanie postaw obronnych” należy przede wszystkim uwzględnić realne potrzeby omawia zasady zachowania na strzelnicy, posługiwania się bronią oraz podstawowe zasady orientowania się w terenie.

Ważne jest skorelowanie treści nauczania przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa z innymi przedmiotami, w tym z wychowaniem fizycznym, biologią, geografią, edukacją zdrowotną oraz z programem wychowawczo-profilaktycznym szkoły. Problematyka zdrowia i jego uwarunkowań należy do zagadnień bardzo złożonych, wielodyscyplinarnych.

Zajęcia mogą być uzupełniane innymi formami, wśród których wymienić można:

- 1) wizyty w instytucjach ratowniczych, zajęcia warsztatowe w terenie;
- 2) spotkania, prelekcje, wykłady z policjantami, strażnikami miejskimi, ratownikami medycznymi, kombatantami, ekologami, psychologami itp.;
- 3) udział w konkursach, których zakres jest zbieżny z problematyką przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa.

(-) Jarosław Koszański

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny śródroczne i roczne art. 44b. ust. 8 pkt. 1 UoSO pkt. 2 i 3 określa Statut Szkoły.

1. Postępowanie w sytuacjach zagrożeń

Ocena				
dopuszczająca [1]	dostateczna [1 + 2]	dobra [1 + 2 + 3]	bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu • rozpoznaje zagrożenia • wymienia nazwy służb działających na rzecz zwalczania zagrożeń • wymienia główne przyczyny pożarów • opisuje zasady postępowania podczas pożaru • wymienia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas pożaru • wymienia rodzaje podręcznego sprzętu gaśniczego • rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej • omawia zasady zachowania podczas ataku terrorystycznego (np. wtargnięcie uzbrojonej osoby do szkoły) • opisuje obowiązki pieszego i kierowcy wobec pojazdu uprzywilejowanego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje kluczowe elementy szkolnej instrukcji ewakuacji: <ul style="list-style-type: none"> ○ sygnały ○ drogi i wyjścia ewakuacyjne ○ miejsce zbiórki ○ zasady zachowania podczas ewakuacji • wymienia podstawowe środki alarmowe • opisuje sposób użycia podręcznego sprzętu gaśniczego • charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy • przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru lub innych klęsk żywiołowych • opisuje zakres i sposób przygotowania się do planowanej ewakuacji • opisuje zasady postępowania podczas powodzi, śnieżycy, wichury, burzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu • omawia zasady postępowania po opublikowaniu komunikatu ostrzegawczego • charakteryzuje działalność i zadania społecznych podmiotów ratowniczych, w tym: Ochotniczej Straży Pożarnej, GOPR, WOPR • opisuje sposoby gaszenia najczęściej występujących pożarów (w zarodku) • wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność • wymienia rodzaje znaków substancji toksycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stopnie ewakuacji • omawia zasady ewakuacji zwierząt z terenów zagrożonych • uzasadnia i proponuje skuteczne sposoby zapobiegania panice 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • redaguje treść komunikatu ostrzegawczego o zbliżającym się (wybrany) zagrożeniu dla miejscowości, w której mieszka

2. Bezpieczeństwo państwa

Ocena				
dopuszczająca [1]	dostateczna [1 + 2]	dobra [1 + 2 + 3]	bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje dziedziny bezpieczeństwa państwa wymienia elementy składowe systemu bezpieczeństwa i jego poszczególne instytucje, wymienia rodzaje sił zbrojnych RP rozpoznaje podstawowe typy uzbrojenia Sił Zbrojnych RP 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zadania, strukturę oraz podstawowe uzbrojenie i wyposażenie Sił Zbrojnych RP wymienia i uzasadnia geopolityczne aspekty bezpieczeństwa państwa charakteryzuje rodzaje sił zbrojnych RP 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje wyzwania dla bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberprzemocy, opisuje procedury postępowania w przypadku jej wystąpienia wymienia najczęstsze zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia zadania i kompetencje władz państwowych oraz samorządowych w zakresie obronności proponuje działania podnoszące bezpieczeństwo w sieci wymienia główne zagrożenia dla współczesnego bezpieczeństwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> jest członkiem organizacji skautowych lub proobronnych, lub grup rekonstrukcyjnych itp. doskonali się w wybranej dyscyplinie sportowej przydatnej w zakresie obronności kraju (sporty walki, strzelectwo, lekkoatletyka, biegi na orientację, jeździectwo, pływanie, nurkowanie, spadochroniarstwo itp.)

3. Podstawy pierwszej pomocy

Ocena				
dopuszczająca [1]	dostateczna [1 + 2]	dobra [1 + 2 + 3]	bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje definicję pierwszej pomocy wymienia działania wchodzące w zakres pierwszej pomocy potrafi rozpoznać osobę w stanie zagrożenia życia opisuje wyposażenie apteczki pierwszej pomocy; wymienia przedmioty, jakie powinny się znaleźć w apteczce, np. domowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje rolę układów: oddychania, krążenia i nerwowego dla prawidłowego funkcjonowania organizmu omawia zasady postępowanie w przypadku omdlenia wykonuje podstawowe czynności resuscytacji krążeniowo-oddechowej wykonuje podstawowe czynności pierwszej pomocy w zadławieniu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przeprowadza wywiad ratowniczy SAMPLE wymienia najczęstsze przyczyny utraty przytomności proponuje działania samopomocowe po zaobserwowaniu objawów zwiastujących omdlenie wymienia typowe objawy zwiastujące, poprzedzające omdlenie wykonuje podstawowe opatrunki osłaniające w obrębie głowy i tułowia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i opisuje poszczególne ogniwa łańcucha przeżycia omawia znaczenie pojęcia „złota godzina” opisuje sytuacje, w jakich można prowadzić resuscytację z wyłącznym uciskaniem klatki piersiowej opisuje algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych u niemowląt i dzieci 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> uczestniczył w pozaszkolnych formacjach związanych z ratownictwem medycznym potrafi zainstalować w telefonie komórkowym system ostrzegania o lokalnych zagrożeniach

<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zasady bezpiecznego postępowania w miejscu zdarzenia • prawidłowo wzywa pomoc • opisuje zasady postępowania z osobą nieprzytomną • systematycznie ponawia ocenę oddychania u osoby nieprzytomnej • opisuje metody udzielania pierwszej pomocy w urazach kończyn • omawia zasady postępowania przeciwwstrząsowego • wymienia objawy związane z najczęstszymi obrażeniami narządu ruchu • omawia zasady postępowania z poszkodowanymi, u których podejrzewa się uraz kręgosłupa • proponuje zastosowanie zastępczych środków opatrunkowych • w sytuacjach symulowanych prawidłowo unieruchamia kończynę po urazie w zastanej pozycji • opisuje sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadku: <ul style="list-style-type: none"> ○ zawału serca ○ udaru mózgu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć • wykonuje opatrunek osłaniający na ranę w obrębie kończyny oraz opatrunek uciskowy • omawia i stosuje zasady unieruchamiania złamań kości długich i stawów • wyjaśnia, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w oparzeniach • opisuje zagrożenia dla życia związane z utratą dużej ilości krwi w krótkim czasie (wstrząs) • wymienia typowe objawy wstrząsu krwotocznego • bezpiecznie odwraca poszkodowanego z brzucha na plecy • układa poszkodowanego w pozycji bezpiecznej/bocznej - ustalonej 	<ul style="list-style-type: none"> • zakłada opatrunek uciskowy na rany w obrębie głowy i tułowia • wymienia przykłady zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego • prawidłowo szacuje powierzchnię oparzeń • wyjaśnia cel doraźnego unieruchomienia kończyny (zmniejszenie bólu, ograniczenie ryzyka pogłębienia urazu, umożliwienie bezpiecznego transportu) • opisuje działania ratownicze w przypadku ciała obcego w oku • wymienia główne stany zagrożenia życia lub zdrowia • definiuje NZK, wymienia jego przyczyny i typowe objawy • charakteryzuje zagrożenia płynące ze strony wstrząsu anafilaktycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • praktycznie wykorzystuje w sytuacjach symulowanych automatyczny defibrylator (AED) • proponuje działania zapobiegające zadławieniu w typowych sytuacjach życia codziennego • omawia okoliczności i sposób zakładania opaski uciskowej • omawia sposób wykonania chwytu Rauteka i wskazuje okoliczności typowe dla jego zastosowania • umiejętnie stosuje schemat diagnostyczny FAST 	
---	--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> ○ napadu duszności ○ porażenia prądem ○ ukąszenia lub użądlenia ○ napadu padaczkowego ○ hipo- lub hiperglikemii 				
---	--	--	--	--

4. Kształtowanie postaw obronnych

Ocena				
dopuszczająca [1]	dostateczna [1 + 2]	dobra [1 + 2 + 3]	bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • omawia zasadę BLOS • omawia zasady zachowania na strzelnicy • zna podstawowe zasady orientowania się w terenie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady broni strzeleckiej omawia przykłady urządzeń i narzędzi przydatnych podczas poruszania się w nieznanym terenie (kompas, GPS, mapy, punkty charakterystyczne) 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • prawidłowo przyjmuje pozycje strzeleckie: stojąc, klęcząc, leżąc) • wymienia podstawowe elementy broni palnej • potrafi orientować się w terenie za pomocą: mapy, kompasu, GPS, punktów charakterystycznych • omawia ograniczenia związane z wykorzystaniem urządzeń GPS i kompasu 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • potrafi zgrywać przyrządy celownicze • wymienia i charakteryzuje rodzaje map • omawia najważniejsze elementy mapy 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne przyczyny wypadków podczas strzelania doskonali się w dyscyplinie sportowej przydatnej w zakresie obronności kraju (sporty walki, strzelectwo, biegi na orientację, skoki na spadochronie itp.)